

Džělačerjo na žně so pytaja

**Jezus praji:
„Žně su wulke,
ale džělačerjow je mało.
Prošće tehodla Knjeza žnjow,
zo by džělačerjow
na swoje žně póstlať.“**

Matej 9,37–38

Hdyž jědu po kraju, tak mi napadnje, zo steja před wšelakimi zawodami tafle: Přistajimy hnydom točerjow, frezarjow, konstrukterow. Mje to sylnje dopomina na čas před 30 lětami, hdyž so po cyłym kraju z wulkimi taflemi před zawodami džělačerjo pytachu. Potom přińdže přewrót a z nim nadměrnje sylna hospodarska změna. Džělowe městna so wšudže wottwarjachu, tak zo bě snano třećina ludnosće bjez praweho džěla. Nětko je so koło dale wjerćało: Pytaja so zaso fachowe mocy, snadź nic w kóždej branši, ale w mnohich. Tež wukubłani wučerjo su mjeztym zaso wšudže požadani. Na žně sada a zeleniny při jědu k nam ludžo z wuchodneje Europy. Falowacy džělačerjo su potajkim zaso problem.

Zajimawe je, zo měješe hižo Jezus nuzu, namakać ludži za swoje džělo. Wón chodžeše po židowskim kraju, předowaše ewangelij wo Božim kralestwje a hoješe chorosće a słabosće. „Jako wón črjódý luda wuhlada, běše jemu jich žel; přetož wóni běchu zawutleni a rozpróšeni kaž wocy, kiž pastyrja nimaja.“ Tuž rjekny swojim wučomnikam: Žně su wulke, ale džělačerjow je mało. Prošće tehodla Knjeza žnjow, zo by džělačerjow na swoje žně póstlať.“

Džělačerjo do žnjow pobrachowachu. Ale kajke běchu to žně? Tola nic te, kiž so započinaja, hdyž džewjaty dzeń lipa kće a žnjency kosu klepaja abo traktory wučahnu. Žně su pola Jezusa wobraz za doskónčne přesadźenje Božeho kralestwa, za wěčný měř čłowjeka ze sobu, ze sobu-čłowjekami a z Bohom. Na kóncu časow su žně, kotraž pak su tež zwjazane ze sudźenjom a džělenjom. Přewahuje wšak

wjeselo, zo je wšo derje narostło a bohatstwo stwórby so domchowaja.

W přihotach na Bože žně hoješe Jezus wšitke chorosće a wšitke słabosće, kaž w bibliji rěka. Jezusej njebě problem strowoty wšojedny. Boža lubosć pyta puće k strowoće. W Božim kralestwje su wšitke bolosće přewinjene a wšitke sylzy strěte.

Prašenje strowoty je džensa runje tak aktualne kaž za Jezusowy čas. Njeleži hižo tak sylnje w cyrkwinskih rukach kaž něhdy. Stotki a tysacy za strowotu džělaja, za což směmy džakowni być. Tu a tam faluja hižo specialisća. Ličba wukrajnych lékarjow přiběra. Ale hišće móžemy spokojom być, znajmjeńša hladajo na cyk a w přirunanju z druhimi krajemi. Wěste wšak tež je, zo njedóndžemy, dołhož smy na zemi, ženje k stopocentowskej strowoće. Jedneho dnja zastupi poslednja chorosć.

Wjetši problem hač strowota bě za Jezusa duchowna nuzna ludži. Widžeše jich zawutlenych a rozpróšenych kaž wocy, kiž pastyrja nimaja. To je aktualna diagno-

za. Duchowne problemy přiběraja w zapadnych krajach. Kóždy smě po swojej woli a po swojich měritkach činić, štož chce. Towaršnosć rozpaduje do paralelnych towaršnosćow. Wěra a lubosć matej so za zbytnej.

Jezusowe přeprošenje k žiwjenju w radosći plaći tež džensa. Što wón nam radži? „Prošće Knjeza žnjow, zo by džělačerjow na swoje žně póstlať.“ Jezus njepřaji: Pytaje pjenjezy za přistajenje ludži. Wučerpaje spěchowanske programy. Wón tež njepřaji: Pytaje džělačerjow a přistajće jich. Po Jezusowej woli mamy Boha prosyć, zo by wón sam póstlať džělačerjow do swojich žnjow.

Nic my budžemy problemy pobrachowaceho personala w cyrkwi rozrisać. Rozsudne budže, hač ludžo Bože słowo přewozmu a so potom wotewrja za službu na Knjezowych zahonach. Nimo sprócneho džěla čaka na nich zmyslatołne skutkowanje a wjeselo na Božich žnjach.

Jan Malink

Kemšerjo na lětušim domizniskim dnju w Sprječanskim Božim domje

Foto: A. Kirschke

Spěwne hódančko

Lube džěci!

Džensa sym wam małe hódančko přihotowała. Namakajće a zapisajće štyripismikowe słowa padorunje do 19 stołpikow. Z pismikow w kruhach wučitaće z pjeć słowow wobstějacy titul lětnjeho kěrłuša Paula Gerhardta. Wjele wjesela při hódanju přeje wam waša

Maria Wirtheč

1. tekst z melodiju, 2. skupina spēwarjow, 3. jutrowna dekoracija, 4. zwěrjo z wosom nóżkami, 5. zelena prirodna přeštrjeń, 6. serbske słowo za „stumpf“, 7. mjeno japoštoła, 8. mebl za spanje, 9. džěl wobliča, 10. serbski štom, 11. zwěrjo pod njebjom, 12. dar Božeho wotkazanja, 13. mjeno nalětnjeho měsaca, 14. džěl tydženja, 15. campingowy nastroj, 16. maćerna sotra, 17. nalětnja kwětka na luce, 18. swjedenźen ptačkow w zymje, 19. rostlina w lěsu

1	2	3
		○
○		
	○	

4	5	6	7	8	9	10
		○				
	○					
○			○		○	
				○		○

11
○

12	13	14	15	16	17
○			○		
				○	○
	○	○			

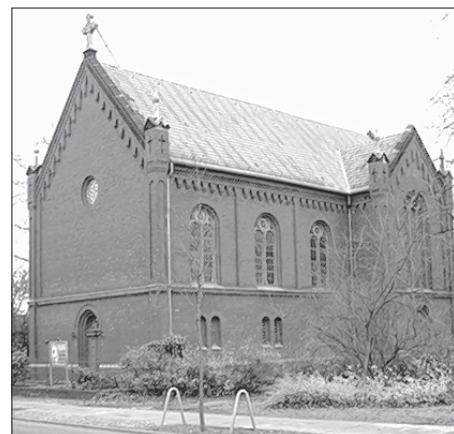
18	19
	○
○	

Šulska namša se pšigótuju w Chóšebuzu

Waltoru pó swětkach jo se zmakala k dalšnemu razozu pšigótowańska kupka šulskeje namše. Beate Höppnerowa, ceptarka nabóžniny na Dolnoserbskem gymnaziumje, serbska dušepastyrka z Dešna Katharina Köhlerowa a Christiana Pinieko-wa, městopsědsedarka Spěchowanskego towaristwa za serbsku rěc w cerkwi a cłonka Kupki serbska namša, pšigótuju z manju dalšnych akterow pó tšilětnj pšestawce znowa serbsko-nimsku šulsku namšu. 7. šulska namša stoj w lěse reformacije pód motom „Nowe teze trjeba kraj“. Młoda wuknikowska žiwadłowa kupka šule pšigótuju graše, šulski chor zwucuju pód nawjedowanim Geralda Schöna kjarliže,

dujarje ewangelskego cerkwinego krejza Chóšebuz kšě wuwitaš namšarjow, a techniku staja na pš. Nimska cerkwja w Měšće k dispoziciji. Pó namšy wótmějo se šulski swěžeń Dolnoserbskego gymnaziuma k dokóńčenju šulskego lěta, žož pšedstajiju wukniki a wuknice rezultaty swójojo žěla minjonego lěta.

Wšykne, kenž pódpěruju žělo z mložinu a serbsku rěc w cerkwi, su lubje kazane na 7. šulsku namšu. Bužo-li wjedro, wótmějo se namša 18. julija zeger 8.00 pší Lutherowem pomniku na šulskem teritoriju, padali se, wótmějo se namša pó zwuconej wašni w Kšícnej cerkwi na Karlowej droze w bliskosci šule.

CP Kšícna cerkwja w Chóšebuzu Foto: wósada

Serbski swjedenźen we Wuježku pod Čornobohom

Serbske ewangelske towarstwo přeprašuje wšitkich Serbow a dalšich zajimcow sobotu, 12. awgusta, na lětnje pućowanje a serbski swjedenźen do Wuježka pod Čornobohom. Zetkamy so w 13.00 hodž. pola Krygarjec (Wuježk č. 31A). Wottam pućujemy na Rubježny hród. Tam móža džěci na skału krosnować a so na wjeršku do knihi zapisać. Njezabudźće na krute črije a dołhe cholowy! Po puću njech so kóždy sam ze swójojo nachribjetnika zastara.

Pó zwučenym wašnjom přizamknje so pućowanju a kofej w 17.00 hodž. nutrnosc ze Serbskim superintendentom Janom Malinkom na Pawliceck statoku. Wot 18.00 hodž. wjeselimo so na skupinku Podka z Drježdžan. Najskerje knježi zaso dobra nalada hač do połnoćy. Mnozy su sej tehodla tutu skupinu z Drježdžan lětsa zaso přeli.

W bróžni budže bifej přihotowany. Štóż chce tykanc napjec abo něšto za bifej př-

Skupina Podka z Drježdžan lětsa znowa we Wuježku zahudzi.

Foto: M. Wirth

nošowac, njech so prošu přizjewi (tel. 035939 80502). Kóždy pomoc je witana.

Štóż trjeba transport, njech so prošu tež přizjewi. Na nutrnosc jědže zaso bus přez wjeski Bukečanskeje wosady a po programje zaso domoj.

Wobsteji móžnosć, pola Krygarjec na zahrodze stanowac a přenocowac.

Přeprašeni su wězo tež wšitcy, kiž chcedza hakle na nutrnosc abo program přinć.

Krygarjec swójbja z Wuježka Serbske ewangelske towarstwo

Němski ewangelski cyrkwinski džen w Berlinje a Wittenbergu

Boža služba w Berlinje

Na sobočce Němskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja, 27. meje, witaše farar Ingolf Kšenka z Janšojc na němsko-serbsku Božu službu do cyrkwy swj. Tomaša w Berlinje-Kreuzbergu. Wón, fararka Katharina Köhlerowa z Dešna a předsyda Spěchowanskeho towarstwa za serbsku řeč w cyrkwi dr. Hartmut Leipner běchu z wjele prócu a rjanymi idejemi Božu službu přihotowali. Po bokomaj wohtarja běchu tři wulke wobrazy widžeć. Na jednym strowješe jandžel mać z džěsćom ze serbskim postrowom „Bog jo ší pjerwej wižeł ako ja“. Na dalšimaj wobrazomaj běchu serbske žony widžeć, kiž služachu něhdy jako dójki w starym Berlinje.

Na spočatku kemšow njesechu Dešnjanscy młodostni wšelake wěcy – křiž, swěčki, bibliju, kwětki, keluch, woblatka a wino – na wohtar a jón tak wupyšichu. Hesło cyrkwinskeho dnja „Ty widžiš mje“ je wzate ze sceny z Přěnich knihow Mójzasa. W njej so wopisuje, kak bě služowna Hagar před swojej surowej knjenju Sarah čeknyla. Ale při studni w pusćinje zjewi so jej jandžel Knjeza, kiž jej wozjewi, zo je Bóh jeje žalosć widzał a zo budže džěco porodźić, kotremuž ma mjeno Ismael dać. Hagar pak měła pokorna być a so k swojej knjeni wrócić. Tutu scenu předstajachu Janšojscy młodostni jako pantomimisku hru, kiž běše zajimawje wuwjedžena. Scena bě potom zakład předowanja fararja Kšenki: pokorny być, so nawróćić na prawy puć a so dowěrjeć Božim slubjenjam. Po Božim wotkazanju přednjesechu młodostni z Dešna zhromadnje z fararku Köhlerowej psalm 139.

Božu službu wobrubištej chór „Łužyca“ pod nawodom Lubiny Žurec-Pukačoweje ze serbskimi spěwami a instrumentalna skupina. Kěrluš, čitanja a modlitwy běchu w třoch řečach slyšeć: delnjo- a hornjoserbsce kaž tež němsce. Wjeselach so, zo so na 80 kemšerjow na Božej službě wobdžěli, mjez nimi wjace hač połojca hosći cyrkwinskeho dnja, kiž běchu zajima za Serbow dla do Tomašoweje cyrkwy přišli. Witachmy tež lubyh Berlinskich Serbow, kaž Měta Pernaka a jeho mandželsku. Tež Zhorjelski generalny superintendent Martin Herche bě mjez nami. Boža služba běše wot organizatorow derje přihotowana a skićeše pisany a bohaty wobraz ewangelskich Serbow. Za to so jim wutrobnje džakujemy. **Měrcin Wirth**

Wittenberg wita!

Składnostnje Němskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja bě tójšto zarjadowanjow tež we Wittenbergu. Koncerty, wustajeńcy a bibliske džěta přiwabichu ludźi zbliska a zdaleka. Wittenberg blyšćeše so w nowym šaće, wšako běchu w zašłych

Janšojscy młodostni předstajachu biblisku scenu, dr. Hartmut Leipner ju rozložil.

lětach cyrkwy, dróhi a domy w měsće ponowili – wšitko hladajo na jubilejne lěto 2017. K temu wabitej swětowa wustajeńca kaž tež wot wumělca Asisija stworjeny panorama „Luther 1517“ přihladowarjow, so do časa reformacije zanurić. Poskitkow bě tuž dosć a nadosć na cyrkwiskim dnju.

Tola wopytowarjow wšak bě srjedu a štwórtk, 24. a 25. meje, dosć mało we Wittenbergu. Na wotewrjenju pokaza biskopka Ewangelskeje cyrkwy w srjedźnej Němskej (EKM) Junkermann na to, kak mało ewangelskich křesćanow je w Saksko-Anhaltskej (něhdže 14,6 %) a wosebje we Wittenbergu (něhdže 10 %). Biskopka wuzběhny tuž Wittenbergskich křesćanow, kiž běchu njehladajo na jich skromnu ličbu w swojim městačku swětowy jubilej reformacije sobu přihotowali.

Zarjadowanja we Wittenbergu běchu derje organizowane. Znatych hosći tu witachu, kaž na přikład teologow Fulberta Steffenskeho abo Friedricha Schorlemmera. Na kónc tydženja so město pjelnješe. Tak knježeše w sobotnišej nocy swěcow,

27. meje, wuběrna atmosfera w měsće, hdžež běchu twarjenja a cyrkwy z barbnyimi swěcami naswětleny. Tysacy ludźi pak njeběchu jenož po měsće po puću, ale tež zwonka njeho na swjedźenskeje łuce při Łobju. Tam witachu bratřa z Taizé na nócne modlenje. Tysacore swěčki, hoberske oranžowe chorhoje, wulka ikona, pohlad na Wittenberg, chowanie slónca a spěwanje bratrow mje hnuchachu. Bě to wosebita nóc.

Tež njedželniše kemše běchu wuběrnje spřihotowane. Někotrych drje dołhi puć na swjedźensku łuku w horcym slóncu wottraši. Tola kemše běchu kaž swjatki: We wjacorych řečach a z wěriwymi wjacorych konfesijow swjećachmy z něhdže 120 000 ludźimi kemše. Wosadni Slepjanskeje wosady kaž tež Budyskeje Pětrскеje wosady wudžělichu Bože wotkazanje. Hudźbnje běchu kemše we wysokej kwalice. Bě to tuž poradženy swjedžen wěry.

Tež po cyrkwiskim dnju wita Wittenberg swojich hosći na jubilejne lěto reformacije. Wulět so na kóždy pad wuplaći.

Jadwiga Malinkowa

Z Božej služby witaše kemšerjow před Tomašowej cyrkwu chór „Łužyca“ pod nawodom Lubiny Žurec-Pukačoweje. Foće: M. Wirth

Prédowanje „po polsku“

Swjatkownu njedzelu, 4. junija, krótko do jednej w pólskim Lubanju: Zwony zwonja a wołaja kemšerjow do ewangelskeje cyrkwie na swjedzenske kemše. Něhdže 30 wot dohromady 100 wosadnych Lubańskeje ewangelskeje wosady bě přichwatało. Liturgiju měješe tamniši farar Cezary Królewicz. Prédowała je w pólsčinje Slepjanska fararka Jadwiga Malinkowa wo teksće Jan 7,37–39. Prédowanje w pólskej rěči njebě jenož za Slepjansku fararku premjera. Tež za wosadnych bě to něšto njewšedneho, wšako njeje žonam w pólskej ewangelsko-augsburgskej cyrkwi móžno, so stać za fararku. Tola počah mjez Lubańskej a Slepjanskej wosadu wobsteji hižo nimale lětdžesatk a je jara wutrobny, tak zo so wšitcy nad zetkanjom zwjeseliču. Po kemšach prošachu wosadni na kofej a tykanc. Přitomni wuměnichu so wo tučasnym položenju w Lubańskej a Slepjanskej wosadze. Lubańscy přilubichu, zo přijědu lětsa zaso rady na adwentny koncert do Slepoho. Zhromadne swjatkowne kemše běchu tuž poradženy swjatkowny swjedžeń, přeprěčuju krajne a rěčne hranicy.

Jadwiga Malinkowa

Přednošk w Bukecach

Kulturnohistoriske towarstwo „Stary Fryc“ w Bukecach bě njedzelu, 18. junija, na přednošk „Ewangelscy Serbja Hornjeje Łužicy po 1945“ přeprěsly. Na 15 zajimcow, přewažnje němskich, bě so w bróžni wjesneho muzeja zešlo. Přednošowar Měrcin Wirth z Budyšina rysowaše wuwice wosadneho žiwjenja ewangelskich Serbow wot kónca Druheje swětoweje wójny hač do přitomnosće. W Bukecach skutkowachu wažne wosobiny serbskeho cyrkwinskeho žiwjenja kaž wyši farar Gustaw Mjerwa a farar Gerat Lazar. Tež předsyda Serbskeho ewangelskeho towarstwa, knjez Mato Krygar, kiž bydli we Wuježku pod Čornobohom, so zhromadnje z dalšimi Bukečanskimi wosadnymi swěru wo bohate serbske wosadne žiwjenje prócuje.

PB

Přednošk w Kumšicach

Kruh muži, kotryž so měsacnje schadźuje, bě přeprěsly Serbskeho superintendenta na informaciski wječork wo serbskich ewangelskich stawiznach. Jan Malink předstaji knihu „Pječ lěstotkow. Serbja a reformacija“. Wón wuzběhny liniju, kotraž wjedže wot reformacije k pietizmej, kotryž je w kónčinje wuchodnje Budyšina wosebje sylnje skutkował. Zajim zbudžištej skutkowanje misionarkow kaž Friedy Wjelic a rozdźělné narodne wuwice pola ewangelskich a katolskich Serbow.

PB

Koncertna Boža služba w Bukecach

Foto: A. Zoba

Chór a hudźbnicy pod nawodom wosadneje kantorki Elki Klötzer w Bukečanskej cyrkwi

Ze słowami kěrlušy „Pyšne meje stajće“ (Spěwarske č. 95) přeprěše Bukečanska wosada njedzelu Rogate, 21. meje, na koncertnu Božu službu popołdnu do tudyšeje cyrkwie. Wosadni farar Thomas Haenchen móžeše nahladnu ličbu hudźbnje zajimowanych kemšerjow z wokoliny witać, zajim ze stron Bukečanskeje wosady sameje pak by hladajo na wobšěrne wabjenje wjetši być móhł.

Bukečanski cyrkwinski chór, holči komorny chór a instrumentalisća Budyskeje hudźbneje šule poskičachu někak hodžinu trajacy naročny a wuběrný program, kiž nawjedowašej Bukečanska kantorka Elke Klötzer a hudźbnošulska wučerka Anita Däbritz. Pod dirigentstwom knjeni Klötzer zahajišej chór a hudźbnikami program z kěrlušom „Pyšne meje stajće“ w sadźbje Andreasa Hammerschmidta. Po tym zaklinča „Magnificat“ wot Jacques Berthiera.

Sćehowaše program, kiž zanjesa holči komorny chór sam z podpěru instrumen-

tow pod nawodom knjeni Däbritz. Słyšachmy twórby komponistow ze wšelakich krajow a dobow. Wuzběhnyč maja so wuběrna kwalita interpretacije, wočerstwja cy zwuk młodych hłosow a wjeselo wuprudžace wobliča holičow. Za starších bě to přeswědčace poručenje, zo je hudźbna šula w Budyšinje dobra adresa za kubtanje dorosta. Překwapjacy bě bohaty podžěl pólskich a českich twórbow a wosebje zwjeselacy serbski spěw „Jako z' swojim lubym“.

W běhu programa dósta tež wosada skladnosć k zhromadnemu spěwanju znatych kěrlušow z woběmaj chóromaj. Naposledk wustupichu chór a hudźbnicy zaso zhromadnje. Wjeršk zakončaceho džěla běše „Wšitko štož wy činiće“ wot Dietricha Buxtehude. Kemšerjo-připoslucharjo so wumělcam z wutrobny m přikleskom za rjane hudźbne dožiwjenje džakowachu. Z modlitwu a žohnowanjom fararja Haenchena so rjana a dostojna Boža služba zakonči.

Arnd Zoba

Za serbske stawizny so zajimowali

Foto: A. Pawlikowa

Jan Malink wodžeše fararki a fararjow po reformaciskej wustajeńcy w Serbskim muzeju.

Fararki a fararjow dweju konwentow Budyskeho cyrkwinskeho wobwoda bě Serbski superintendent Jan Malink wutoru, 13. junija, do wustajeńcy „Pječ lěstotkow. Serbja a reformacija“ do Serbskeho muzeja w Budyšinje přeprěsly. Z wulkim zajimom slědowaše 18 duchownych wuwjedženjam Serbskeho superintendenta wo skutko-

wanju sławnych serbskich fararjow a wučerjow kaž tež k wustajenym eksponatam z něhdy serbskich wosadow Budyskeho kraja a dalšich kónčin Łužicy. Kuratorka wustajeńcy Andrea Pawlikowa bě fararjow tehorunja wutrobnje powitała a jich wosady na wopyt wustajeńcy přeprěsly.

Andrea Pawlikowa

Wustajeńca wo stawiznach biblije

Na psalm 23 pokaza tafla. „Knjez je mój pastyr, na ničim nuzu njezměju“ steji tam němsce, hebrejsce, jendzelsce, rusce a w mnohich dalších rěčach. W nimale 2 300 rěčach biblija předleži. Hišće raz telko rěčow je trěbnych, zo by so wšitkim narodom Bože słowo w mačernerj rěči připowědać móhło, wuchadźa z noweje trajneje wustajeńcy w bibliskej bróžni w Oberlichtenauje. Zběrka pod titulom „Von Kanaan nach Sachsen. Expo testamente“ pochadźa wot teologu a publicista Francois Traudischa (85) z Bonna. W njej su wustajene informaciske tafla, napodobnjenja antikskich wurywankow, originalne rukopisy a modele.

„Zběrka je jónkrótne. Wona bě hižo za-

Maik Förster, iniciator bibliskej zahrody w Oberlichtenauje, wodzi wopytowarjow po nowej wustajeńcy. Foto: A. Kirschke

klad za wjele wustajeńcow wo bibliji po cyłej Němskej. Nětko wostanje original pola nas“, wjeseli so Maik Förster, čestnohamtski jednačel křesćanskeho towarstwa Oberlichtenau a 2005 iniciator bibliskej zahrody. „Chcemy ju trajnje pokazać.“ Wustajeńca předstaja nastaje biblije. Zajimawej stej kopija 3 000 lět stareho roha za žałowanje, z kotrymž něhdy kralow žałowachu, a model sydlišća Qumran při Mortwym morju. Najstarši eksponat je rukopis z lěta 1350, kotryž wukładuje Nowy zakon.

„Přez ludźi rěči biblija a z tym Boží Duch k nam“, měni Thomas Brendel, wot 1995 nawjedowacy sekretar Křesćanskeho towarstwa młodych ludźi (CVJM) šleskeje Hornjeje Łužicy. Wustajeńca chce k čitanju biblije pozbudźować. Předewšěm šule, towarstwa, skupiny a wosady měli sej ju wobhladać. „Wustajeńca pokaza, zo je biblija trajna“, měni Maria Grüner, wot 2010 fararka wosadneho zwjazka z komunami Połčnica, Oberlichtenau, Reichenbach a Leppersdorf. 2 900 křesćanow zwjazkej přisłuša, z nich bydli 340 w Oberlichtenauje. Wustajeńca je nazorna a zrozumliwa nabožna wučba. Z njeje wuprudźa žiwa wěra, kotraž ma swój zakład w mnohich tradicijach a kotraž tež džensa do wšědnego žiwjenja ludźi saha.

Dalše informacije namakaja zajimcy pod: www.bibelgarten.de. **Andreas Kirschke**

Džen wotewrjenych cyrkwjow

Třeći raz je so lětsa delnjołužiske Spěchowanske towarstwo za serbsku rěč w cyrkwi wobdźěliło na Dnju wotewrjenych cyrkwjow w Choćebuzu. Byrnjež městno dóstali w mjenje znatej katolskej cyrkwi Edithy Stein w Choćebuzu-Knorawje, je w běhu wječora trójce poskićeny program

cyłkownje 123 wopytowarjow přiwabił. Hłowny organizator dr. Hartmut Leipner je był spokojom z wopytom kaž tež z hudźbnym programom, kiž je tónkróć nowa serbska hudźbna skupina Kula Bula předstajila.

Werner Měškank

Skupina Kula Bula je w Choćebuzu předstajila serbske a mjzynarodne spěwy. Foto: WM

Serbskej konfirmandce

Konfirmandce Annika Tolksdorf (nal.) a Jasmin Lukas swjatki w Bórkowach Foto: S. Malk

W domizniskej protyce „Stog“ na lěto 2016 pisach wo tym, kak běchu młode holcy něhdy w serbskej drasće ke konfirmaciji šli. Za tutón přinošk dyrbjach dołho rešeršować. Dwě Bórkowčance mi rozprawještej a dopominaštej so na drastynošerki. Poslednja konfirmandka w serbskej drasće w Bórkowach bě 1954 Frieda Zurbel. Lětsa swjatki nětk dožiwich, zo džěštej šulerce Bórkowskeje šule „Mina Witkojc“ w serbskej drasće ke konfirmaciji. Je to podawk, kotryž zańdže do stawiznow Bórkowskeje wosady. Tež k Božemu wotkazanju běštej w drasće. Škoda jenož, zo je konfirmaciske hrono w serbskej rěči pobrachowało.

Siegfried Malk

Fararka džěło přewzała

Farar Kšenka přepoda fararce Köhlerowej delnjoserbsku bibliju. Foto: W. Měškank

Na serbskich kemšach swjatkonu pón-dźelu, 5. junija, w Turjeju je Janšojski farar Ingolf Kšenka přepodał Dešnjanskej fararce Katharinje Köhlerowej na jedne lěto serbske cyrkwinske džěło w Delnjej Łužicy. Jako zjawne znamjo teho přepoda jej serbsku bibliju. Farar Kšenka změje w tutym jednym lěće nanowski dowol. Kemše swjećił je farar n. w. Cyril Pjeh z Berlina, ewangelij čitała je fararka Köhlerowa. Na kóncu kemšow spominaše wona na nje-dawno zemrěteho swěrneho serbskeho kemšerja Fryca Krygarja ze Strjažowa, kotrehož mnozy pod jeho přimjenom Hatko znajachu. Na Božej službj bě so 42 kemšerjow zhromadziło. Na kofejpicu po kemšach su wšitcy zaso hromadže delnjo-serbske ludowe spěwy spěwali. **PB**

Spěwny wječork Rakečanskeje bjesady na Dubiču

Dubič je mała wyšina njedaloko džensa do Łazowskeje gmejny słušaceje wjeski Wysoka. Na hórce dopomina pomnik na krawnu bitwu mjez pruskimi, ruskimi a francoskimi wojakami w napoleonskich wójnach lěta 1813. W tehdyšim času słušeše kraj wokolo Dubiča ze wsami Wysoka, Hermanecy a Šćeńca hišće do Sakskeje. Po napoleonskich wójnach běše tamniša kónčina nadobo pruski wukraj, ale wjeski wostachu do Rakečanskeje wosady zafarowane. Jónu wob lěto, w awgusće, swjeća Rakečenjo při pomniku na Dubiču lěsnu Božu słužbu.

Štóž wo Dubiču rěči, myslí najprjedy na tute stawizny. Ale hdyž so čłonojo a hosćo Rakečanskeje bjesady 19. meje na Dubiču k zhromadnemu spěwanju zetkach, njezajimowachu so wo pomnik. Cil našeho małego wulěta běše stara, mjez bukami a chójnami so chowaca hońtwjerska hěta, nimale 150 metrov zdalena wot pomnika. Při hěće běchmy hižo w lěće 2015 spěwajo a bjesadujo přijomne popoždny dožiwili.

Lětsa je so nam naše zetkanje hišće lěpje poradziło. Přičina bě, zo móžachmy lubych hosći witać. Kaž hižo loni w awgusće na podobnym zarjadowanju w Hodžiju dojednane, wobdžělichu so tež čłonojo Hodžijskeje bjesady na našim zeńdženju.

Přitomni modlachu so zhromadnje modlitwu wo Bohu spodobne žiwjenje, přelo-

žichu tekst modlitwy do němčiny a zaběrachu so z Ochranowskim heslom dnja kaž tež z powědančkom „Hańba“ wot Měrki Mětoweje. A wězo smy tež wjele spěwali, na přikład wšě 15 štučkow kěrluš „Pój, wutroba, a wjesel so“.

Bě jara derje, zo přewjedzechmy našu Bjesadu wuwzaćnje na pjatku. Pjatk zwučuja prawidlownje dujerjo Rakečanskeje wosady. Zwučowanje 19. meje wotmě so tuž při hońtwjerskej hěće na Dubiču. Tak měještej Bjesadze mócnu podpěru při spěwanju. Přijomna překwapjenka běše, zo ma dujerski chór tež nahladny reper-

toire serbskich ludowych spěwow, kotraž móže bjez wulkich přihotow hrać. Tak zaklinčachu nimo kěrlušow tež wšelake ludowe spěwy.

Tajke zarjadowanje chcemy w přichodnych lětach zaso raz wospjetować. To běše mjenjenje wulkeje wjetšiny přitomnych. Džakujemy so wutrobnje Rakečanskim dujerjam kaž tež knjezej Měrćinej Krawcej z Wunjowa, kiž je ze swojim róžkom a swojej gitaru sobu muzičerował. Wutrobny džak tež wobsedzerjej hěty, knjezej Wernerej Sporce, kiž bě nam zaso jeje wuziwanje dowolił. **Günter Holder**

Bjesadowarjo z Rakec a Hodžija při hońtwjerskej hěće na Dubiču

Foto: D. Rachel

Spěwny wječork Bukečanskeje bjesady we Wuježku

Kaž hižo lěta do teho je Krygarjec swójba tež lětsa zaso Bukečanskich Bjesadowarjow a zajimowanych hosći do swojeje zahrody we Wuježku na zhromadne spěwanje přeprósyla. Wutoru wječor, 13. smažnika, zetka so tu w přijomnej wokolinje a při přihódny wjedrje něhdže 20 Serbow

z Bukečanskeje a wokolnych wosadow.

Hosćiciel Mato Krygař zahaji wječork z Ochranowskim heslom a prošeše do spěwanja kěrluš „Pój, wutroba, a wjesel so“ (Spěwarske č. 210). Dobrych spěwarjow a mjenje nadarjenych, žónske, muske a džěćace hłosy najrozdzělnišeje staroby – wot

šesćměsačneho čěšenka hač do 85lětnje prawowki – zamó Michał Cyž z wušiknym přewodom na klawěrje při prawym zynku a rytymje džeržeć, štož radostnemu spěwanju polěkowaše. Bjez wulkich přestawkow zaklinča jedyn serbski spěw po druhim, doniž sej wón praženych kołbaskow přestawku za čelne zesyljenje nježadaše. Z wobhladnivosću njesprócniweje hospozy běše so Janina Krygarjowa jako hosćicielka wo to postarała, zo móžeše so kóždy z přikusom a dobrej škleńčku za dalše spěwanje wokřewić. Wutrobny džak jej a wšitkim pomocnikam za wšu prócu!

Ale tež bjesada měješe na tutym wječorku swoje městno. Putani sluchachu wšitcy na Marka Grojliha, kotryž předstaji přitomnym někotre žortne podawizny ze starych wudaćow Serbskich Nowin, kiž njeběchu w jeho knihomaj městna namakali. Z dalším spěwanjom so čas spěšnje miny. Na dompuć so rozžohnujo sebi wěsće kóždy přeješe, zo Krygarjegy njehladajo wšeje prócy klětu zaso na spěwny wječork přepraša.

Na spěwnym wječorku we Wuježku pod Čornobohom

Foto: A. Zoba

Arnd Zoba

10. Serbski domizniski dzeń w Sprjejcach a Nowym Měście

Z chłěbom a selu witachu Lea (4), Ennie (6), Feliks (4) a Anton (6) w serbskich swjedźenskich drastach hosći. Zhromadnje ze swojimaj kubłarkomaj Sieglinde Ladusch a Kathrin Gregor postrowichu džěci Nowoměšćanskeje Witaj-pěstowarnje „Skopčk“, kotraž je w nošerstwje gmejny Sprjewiny Doł, kemšerjow před Sprječanskej tykowanej cyrkwju. Z tym zahaji so njedzeli, 18. junija, 10. Serbski domizniski dzeń we Wojerowskim regionje. Z jasnym, hnujacym spěwanjom přewodžeše kemše chór ze Židžinoho.

„Žně drje su wulke, ale džětačerjow je mało. Tehodla prošće Knjeza žnjow, zo by džětačerjow na swoje žně pósłał“, rozložil superintendent Jan Malink w swojim předowanju bibliske słowo Matej 9,37-38 a wujasni: „Žně maja wjele wobličow. Žně su dokonjane žiwjenje. K temu słušatej cyrkwinska a kulturna strona. Domizniski dzeń tole zjima.“ Wón ma posylnić we wěrje a zbudzić hordosć na serbske korjenje. Ze Sprjejcami zwjaza Jan Malink tež swojbne stawizny. 1892 přičahny pradžd z nanoweje strony, Bjedrich Malink, z mandželskej Hilžu rodž. Bróskec do Sprjejc. „Wón bě wobhnadžený předar a je bibliske słowo derje wužował“, praji Jan Malink. „Wón bě tež přiwisnik homeopatije a stroweho žiwjenja.“ Žně, tak Jan Malink, woznamjenjeja tak wjele kaž: živy być w měrje, w přezjednosći z Bohom a ze sobučowjekom; k temu słušeja tež wěčnosť, wumóženje a wuchowanie. „Naše žiwjenje so njewuhasnje na paliatiwnej staciji, ale ma perspektiwu we wěčnosći. Za to trjebamy džětačerjow, kiž ludźom tole připowědaja.“ Domizniski dzeń móže za to pozbudžować.

„Serbja su wulka bohatosć za naš cyrkwinski wokrjes a za cyłu krajnu cyrkej“,

W popołdńim programje skutkowaštej sobu Scarlett Peto w drasće młodych holcow a Juliane Krautz w drasće konfirmantki.

podšmórny generalny superintendent Martin Herche ze Zhorjelca w postrownym słowje. „Žiwe hajeje serbskich tradicijow je hustodosć zwjazane tež ze žiwej wěru.“ Tole widži wón runje tež we Wojerowskich kónčinach.

Wjele wobydlerjow w Sprjejcach a w Nowym Měście je so za domizniski dzeń angažowało. Starše žony pomhachu na příklad při zdrasćenju. „Zhromadnosć je jara sylna we wsy. Hajimy tradicije kaž camprowanje, póstnicy, debjenje jutrownych jejkow, walkowanje a mejemjetanje“, mēnjachu Martina Halla, Ines Waschnik, Angelika Weiß a Ursula Kowalick z Noweho Města.

Popołdnu skutkowachu wone sobu při

kulturnym programje w Nowym Měście. Dujerska gilda z Grodka hosći witaše. Z informaciskimi stejnišćemi předstajichu so Domowinska skupina Grodk z kotwrotami, předženske towarstwo z Noweho Města a zakladna šula „Łužiska jězorina“ z Noweje Wsy. Spěwna skupina Rowniske glosy zwjeseli ze spěwami w Slepjanskej narěči. Domizniske towarstwo Nowe Město předstaji serbske wšědne drasty. Aktualnje přisluša towarstwu, kotrež wot 1995 wobsteji, 27 aktiwnych člonow. „Hladanje drastow, Serbski kwasny čah a rejowanje su naše čezišća“, praji předsyda Stefan Krautz. Towarstwo ma wulki fundus drastow. Najstarša drasta je nimale 120lětna suknya za njewjestu. Z wjele detailemi a z humorom Stefan Krautz drasty rozložil.

W programje skutkowaštej sobu tež Scarlett Peto (16) w drasće młodych holcow a Juliane Krautz (16) w drasće konfirmantki. „Serbske korjenje su mi wažne“, powědaše Scarlett. „Z nimi sym wotrosta, z tradicijemi kaž camprowanje, póstnicy, debjenje jutrownych jejkow a walkowanje.“ Scarlett wuknješe serbsčinu w pěstowarni w Nowym Měście, pozdžišo w zakladnej šuli w Slepom a we Wojerowskim Lessingowym gymnaziju. Tež Juliane je serbsce wuknyła najprjedy w pěstowarni w Nowym Měście a pozdžišo w zakladnej šuli w Noweje Wsy. „Serbsce konsekwentnje dale wuknyć je čezko“, mēnješe wona na domizniskim dnju. „We Wojerowskich kónčinach nimaš šulu, kiž poskića serbsčinu we wšěch lětnikach hač do 10. abo 12. rjadownje.“

Žně na dobro serbsčiny trjebaja wjele džětačerjow. Domizniski dzeń a předowanje Jana Malinka stej tole wuwědomiłoj.

Andreas Kirschke

Na swjedźenišću w Nowym Měście zanjesechu wobdžělnicy njedzeli popołdnu serbske kérluše a ludowe spěwy.

Fóće: A. Kirschke

Powěšće

Mandželskej Mechthild a Wolfgang Opelec přednošowastaj w Małym Wjelkowje wo misionaru Měrcinku. Foto: C. Knapppowa

Mały Wjelkow. Składnostnje lětušich 200. narodnin serbskeho misionara Jana Awgusta Měrcinka přednošowastaj Berlinjanaj Mechthild a Wolfgang Opelec pjatk, 9. junija, w tudyšej sotrowni wo jeho žiwjenju a skutowanju. Z Jenkec pochadźacy kulturnaj wědomostnikaj so hižo wjacore lěta z Měrcinkom zaběrataj a staj so na jeho slědach mjez druhim tež na Labrador a do Arktiki podať. Lěta staj so postaraloj wo wudaće wosebiteje listoweje wobalki a znamki kaž tež póstoweho kořka na česć Měrcinka. Tež w přichodze chćetaj dale na slědach znateho Serba wostać, kaž připoslucharjam rjeknyštaj.

Budyšin. Serbskemu komponistej Jurej Mětskej spožič so za jeho wusahowace kompozitorske tworjenje a slědźerske dźěło we wobłuku serbskeje hudźby lětuše Myto Čišinskeho. Ze spěchowanskim mytom k Mytu Čišinskeho 2017 wuznamjeni so spisowacelka Lubina Hajduk-Veljkovićowa z Lipska. Tole rozsudži kuraťorij k spožčenju myta na swojim zeńdženju 6. junija. Myće přepoda sakski ministerski prezident Stanisław Tilich 21. oktobra w Pančicach-Kukowje.

Choćebuz. Na hłownej zhromadźiznje Mašicy Serbskeje 9. junija přednošowastaj dr. Hartmut Leipner wo serbskim cyrkwinškim žiwjenju w Delnjeje Łužicy z časa po Druheje swětowej wójnje hač do dźensnišeho. Při tym wuzběhny

wosoby kaž fararja Herberta Nowaka, Christinu Kliemowu a dalšich, kotřiž mějachu na tudyšim polu wosebite zasłužby. Zdobom předstajaj wunošne projekty zašlych lět a pokaza na to, zo chćedza 2018 bibliju w delnjoserbskej rěči znowa wudać.

Budyšin. W Budyskim archiwowym zwjazku přednošowastaj dr. Jens Buliš z Chrósćic 13. junija wo Johannu Leisentrice, katolskim duchownym, kotryž bě za čas reformacije cyrkwinške wuwicje we Łužicy rozsudnje sobu postajał. Z wobhladnym skutkowanjom bě so jemu poradziło, katolske zbytki w Hornjeje Łužicy wuchować. Na wječorku wupraji so namjet, po Leisentrice pomjenować dróhu w Budyšinje.

Ochranow. Wot 16. do 18. junija wotmě so w archiwje bratrowskeje wosady mjezynarodna wědomostna konferenca, kotraž so zwiskam Ochranowa do wuchodneje Europy a Azije wěnowastaj. Mjez přednošowarjami bě tež dr. Lubina Malinkowa ze Spitzkunnersdorfa, kotraž porěča wo počahach mjez česćkimi eksulantami a Łužiskimi Serbami we 18. lětsotku. K zakončnjeju konferency wotewrěchu po njeźelnišich ekumeniskich kemšach pućowansku wustajeńcu wo reformaciji we wuchodneje Europje.

Choćebuz. Šula za delnjoserbsku rěč a kulturu přewjedze srjedu, 21. junija, wulět do Blótow k cyrkwinškim něhdy serbskich wosadow. Wobdźělnicy wopytachu cyrkwinškej w Cowjem, Lubinje, Kamjence a naposledk w Cerkwicy pola Lubnjowa.

Dary

W meji je so darilo za Serbske ewangelske towarstwo 50 eurow a za Pomhaj Bóh 12 eurow. Bóh žohnuj daraj a darcelow.

Spominamy

Před 25 lětami, 4. julija 1992, zemřě w Bukecach farar n. w. **Gerat Lazar.** Narodźeny 1910 jako syn serbskeho nana a němskeje maćerje w Hirschfelde pola Žitawy, wopyta wón Žitawski gymnazij a studowastaj teologiju w Lipsku. Na serbskim předarskim seminarje pola fararja Zarjenka w Chwaćicach a pola fararja Wyrgača w Nosaćicach nawukny serbsku rěč. Tu namaka sej w fararjowej dźowce, Hance Wyrgačec, swoju mandželsku. Po wikariaće we Łupoji bě wot 1935 z fararjom w Minakale. Hromadže z dalšimi serbskimi duchownymi bu wot nacionalsocialistow z Łužicy wupokazany; wot 1. januara 1941 bě do Jöhstada w Rudnych horach přesadźeny. Wottam so nazymu 1948 jako Hodźijski farar do Łužicy nawróći. Po smjerći superintendenta Mjerwy přesydlil so 1959 do Bukec, dokož bě w tamnišej wosadze potrjeba za serbskorěčnym fararjom wjetša hač w hižo chětro přeněmčeneje Hodźijskeje. Po tym zo bě so 1976 na wuměnk podať, skutkowastaj w Bukecach hišće hač do 1979 jako starobny wikar. Hač do swojeje smjerće wukonješe serbske

dźěło w Bukecach a w dalšich wosadach. Tři lětdziesiątki bě předsyda Serbskeho ewangelskeho cyrkwinškeho dnja; w Bukecach bě posledni serbski farar. T.M.

Přeprašujemy

- 01.07. sobota**
14.00 zahajenje Serbskeho ewangelskeho cyrkwinškeho dnja w Tšupcu
- 02.07. 3. njeźela po Swjatej Trojicy**
10.00 swjedźenska namša z Božim wotkazanjom w Tšupcu, po tym program Serbskeho cyrkwinškeho dnja
- 16.07. 5. njeźela po Swjatej Trojicy**
08.30 serbske kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
12.00 nutrnošć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 18.07. wutora**
18.30 Bjesada w Bukecach na farje
- 23.07. 6. njeźela po Swjatej Trojicy**
14.00 serbsko-němske ekumeniske kemše w Serbskej cyrkwi w Złym Komorowje
- 30.07. 7. njeźela po Swjatej Trojicy**
12.00 nutrnošć w serbskim rozhłosu (fararka Malinkowa)
- 06.08. 8. njeźela po Swjatej Trojicy**
10.00 kemše w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. Malink)
- 07.08. pónđzela**
10.30 ekumeniski nyšpor ze Serbskej srjedźnjeje šuly w Budyšinje w cyrkwi Našeje lubeje knjenje (kanonik Šćapan, sup. Malink)
- 12.08. sobota**
13.00 pućowanje we Wuježku pola Bukec
17.00 nutrnošć na Pawlikec statoku we Wuježku

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawacelaj: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiść: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E
Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza mjesačnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiaražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement plaći 8 eurow.